

Zgodovina oddelka za odrasle

Človeško osebnost oblikuje življenje, okolje, v katerem koreninimo, značaj, delo, ki ga opravljamo, življenjski pogoji, ki so nam dani, in tisti, ki nam niso dani.

Med faktorje, ki niso samo oblikovalci osebnosti, temveč tudi sreče in dobrega počutja, pa sodi knjiga.

Vsepovsod, ne samo v zasebnem življenju, je knjiga alfa in omega vsega znanja, studenec vseh znanosti, je zmeraj nova in nepremagljiva moč, brez časa, zgoščena v najpopolnejši in najmnogovrstnejši obliki.

Na področju novomeškega okraja je bil že pred letom 1941 osnovan sorazmerno velik knjižni fond, saj je bilo leta 1939 kar 370 javnih knjižnic. Zaradi uničenja gradiva in zaradi sprememb namembnosti stavb med okupacijo je bil fond po II. svetovni vojni za polovico manjši.

Potreba po reorganizaciji javnega knjižničarstva je leta 1946 pripeljala do imenovanja g. BOGA KOMELJA za varuha knjižnic in arhivov v tedanjem novomeškem okrožju. Vse javno knjižničarstvo je bilo potrebno na novo organizirati, predvsem pa zbirati knjižno gradivo. S podporo oblasti in tudi denarjem, zbranim med prebivalstvom, je Novomeščanom le uspelo ustanoviti 100 ljudskih knjižnic, s približno 100 - 150 knjigami. Zaradi bede povojnega časa in slabe organizacije ter nepovezanosti ustanovljenih knjižnic so kmalu druga za drugo propadle.

Korenine današnjega Oddelka za odrasle pa so začele poganjati z odredbo Ministrstva za prosveto, ki je narekovala ustanavljanje ljudskih knjižnic. Po odredbi omenjenega ministrstva je bila leta 1947 v Novem mestu ustanovljena Ljudska knjižnica, pod vodstvom g. Franceta Vovka. Njen prvi knjižni fond je vseboval knjige, ki so bile rešene iz knjižnice Narodne čitalnice, Javne jubilejne knjižnice in nekaj gradiva iz Okrožnega zbirnega centra. Prva lokacija izposojevališča je bila v garderobi Sokolskega doma, nato v Domu ljudske prosvete, dokler ni dobila primernejših prostorov v poslopju nekdanje poste. (Pred pošto je v tej zgradbi deloval kapucinski samostan. Danes je zgradba podrta.) Leta 1962 je občinska skupščina s pomočjo sklada SR Slovenije za pospeševanje kulturne dejavnosti omogočila nakup stavbe poleg Studijske knjižnice (danes Rozmanova 26). Ljudska knjižnica se je 14. aprila 1962 preselila v novem prostore, kjer je se vedno delovala pod vodstvom g. Franceta Vovka, leta 1976 pa je vodstvo prevzela ga. Marjeta Dajcman.

Knjižnica je s preselitvijo pridobila dovolj prostora, da je bilo lahko gradivo postavljeno v prosti pristop, kar pomeni za uporabnika popolni pregled nad celotnim gradivom. Po statističnih podatkih iz leta 1983 je Ljudska knjižnica hranila 16.247 kosov knjižnega gradiva, imela je 3020 aktivnih članov, ki so si izposodili 26.964 knjig in 4795 kosov periodike.

Navedeno je že ogrožalo nemoteno delo, saj je fond se vedno naraščal, prostorska stiska pa je bila vedno hujša.

Dodelitev novih, adaptiranih prostorov z novo opremo (najemniški, pri Glasbeni soli) na Jenkovi 1 je bila le začasna in ne dolgoročna rešitev. Danes se vedno delujemo v istem prostoru, ki je pozimi ogrevan le z dvema individualnima pečema na drva, prostor je razdeljen na pet manjših prostorov, je zelo slabo osvetljen in vlažen. Na kratko rečeno, pogoji za delo in hranjenje gradiva so neprimerni. Knjižni fond je narasel na cca 30.000 kosov knjižnega gradiva in 30 kosov periodike, iz česar je razvidno, da nam poleg slabih mikroklimatskih pogojev dela težave tudi prostorska stiska. Po preselitvi (leta 1983) na današnjo lokacijo, je leta 1987 vodenje oddelka prevzel bibliotekar Tone Pogačnik, leto kasneje pa višji knjižničar Jože Gorenc.

V vseh teh letih so potrebe bralcev močno naraščale, ne le po knjigah, temveč tudi po cim hitrejšem in popolnejšem pretoku informacij. Zamudno klasično izposojajo so zaceli izpodrivati računalniki, zato smo na Oddelku za odrasle leta 1991 pričeli z računalniško izposojajo VIR. Računalniška izposoja nam je nudila hitrejše vpisovanje izposojenega gradiva uporabnikom, točno statistiko, več časa za uporabnike in posredovanje informacij, ni pa omogočila pregleda gradiva izven oddelka.

Nas oddelek je dislocirana enota Knjižnice Mirana Jarca, zato nimamo direktnega stika niti z matično ustanovo niti z gradivom, ki se tam nahaja. Mnogokrat smo bili prisiljeni uporabnike pošiljati na druge oddelke, nismo pa vedeli, ali bo želeno gradivo ali informacijo dejansko dobil. Čeprav je nas knjižnični fond namenjen predvsem branju v prostem času, uporabniki od nas zahtevajo veliko več. Zgodi se, da želenega gradiva nimamo, zato jih usmerjamo na druge oddelke Knjižnice Mirana Jarca. Da pa ne bi naša informacija postala dezinformacija, smo sledili študijskemu oddelku in se vključili v informacijsko mrežo sistema COBISS.

Uporabniki imajo na voljo en terminal, ki omogoča iskanje po lokalnem sistemu COBISS/OPAC, na željo pa je možna vključitev v vzajemno bazo COBIB ali WWW.

10. aprila 1996 smo prešli tudi na COBISS/Izposojajo. Eno izposojevalno mesto sta zamenjali dve. Z uvedbo drugega izposojevalnega terminala smo omogočili hitrejšo izposojajo in preprečili čakanje uporabnikov v vrsti.

Vsekakor pa informiranje uporabnikov in uvedba dveh izposojevalnih mest nista bila edina vzroka za prehod v sistem COBISS. V primeru ohranitve izposoje na prejšnjem programu VIR bi imeli podvojeno delo pri vnašanju gradiva v bazo podatkov. Vse gradivo, ki prispe v našo ustanovo, ne glede na bodočo lokacijo oziroma oddelek, na katerem bo hranjeno, vnesejo na oddelku obdelave v lokalni sistem in po potrebi v vzajemni katalog COBISS/OPAC. Tako obdelano gradivo bi prispelo na nas oddelek, vendar bi bil trud naših sodelavk zaman. Vse gradivo bi bilo potrebno ponovno vnesti z vsemi potrebnimi podatki. Dvojna obdelava je vsekakor izguba dragocenega časa, ki ga z uvedbo sistema COBISS lahko namenimo uporabnikom.

Celotni knjižnični fond je postavljen v prostem pristopu, po UDK. Uporabniki lahko gradivo poiščejo sami, saj je oddelek opremljen z vidnimi napisi strok oziroma z UDK oznakami, kdor pa se kljub oznakam na oddelku ne znajde, mu zaposleni z veseljem priskočimo na pomoč.

Na oddelku razpolagamo tudi z dnevnimi časopisi in revijami, ki jih lahko uporabniki vsak dan prebirajo v naših prostorih. Zal imamo na voljo le tri čitalniška mesta, zato starejše številke izposojamo tudi na dom.

Kot sem že omenila, so zelje uporabnikov vse večje, imamo prostorsko stisko, število gradiva narašča, zaposleni pa se kljub vsemu trudimo, se dodatno izobražujemo in sledimo hitremu razvoju v informacijskih sistemih in dotoku novega gradiva.

Naj omenim nekaj statističnih podatkov. Oddelek ima na razpolago cca 30.000 kosov knjižnega gradiva in 30 naslovov časopisov in revij.

Statistično poročilo iz lanskega leta pa navaja sledeče podatke:

- število izposojenih knjig : 74755 kosov
- število izposojene periodike : 11208 kosov

- obisk : 40025 uporabnikov
- število informacij : 4153

Zaključim naj z mislijo **ADOLFA SPEMANNA**: *"Vsakdo končno najde tisto knjigo, ki mu odpre "tajna vrata" in postane njegova najbolj priljubljena knjiga, knjiga življenja. Naj jo išče, dokler je ne najde."*

Mojca Pelko